עִקַּר הָרוּחַ־חַיִּים מְקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק (תורה ח)

קונטרס

רוחא דחיי

שיחות ומאמרים
ע"פ משנתו של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע

מאת
הרה"ח ר' חיים בנימין וורטהיימר ז"ל

קונטרס ל"ב

"התעוררות השינה"

תוכן השיחה

נישט פארשלאפן די מלוכה...	די ברילן פון רבי'נס מעשיות
די פאסקע פון די 'חכמות'	לערנען און חזר'ן די היילגע מעשיות
"כח ההולדה"	
ס'קען טוישן דעם גאנצן מח!	די סיפורי מעשיות פון חנוכה

הערות והארות ניתן להשאיר ב"קו רוחא דחיי" טל' 02.540.1232 שלוחה 0 <1

© כל הזכויות שמורות

כדי לקחת זכות והשתתפות בהוצאת הקונטרסים ניתן לפנות

בירושלים 05331.93747 בבי"ש 05341.52325

לתרומה ממוחשבת בברטיס אשראי בטל' 037630585 שלוחה 6491 <1

ניתן להאזין לשיעור ב"קו רוחא דחיי" טל' 02.540.1232 שלוחה 2>32

גרפיקה ועימוד: י. גרוס 0527644765

חלק מהוצאות הקונטרס נתנדב

ע"י ר' **שמעון בר"נ אנשין** שליט"א

לרגל הולדת בתו למז"ט

ובזכות מצוות זיכוי הרבים

יזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכיוצ"ח

חלק מהוצאות הקונטרס נתנדב

ע"י ר' **שמעון ברא"י אנשין** שליט"א

לרגל הולדת בתו למז"ט

ובזכות מצוות זיכוי הרבים

יזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכיוצ"ח

חלק מהוצאות הקונטרס נתנדב

ע"י ר' **אברהם זאנויל גערטנר** שליט"א

לרגל הולדת בתו למז"ט

ובזכות מצוות זיכוי הרבים

יזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכיוצ"ח

חלק מהוצאות הקונטרס נתנדב

ע"י ר' **שלמה צבי דייטש** שליט"א

לרגל אירוסי בתו

ובזכות מצוות זיכוי הרבים

יזכו לבנות בית נאמן בישראל

ויתברכו בכל מילי דמיטב

"התעוררות השינה"

שיעור בסיפורי מעשיות – מעשה מחכם ותם[א]

דערציילט דער הייליגער רבי: **"מַעֲשֶׂה אַמָאל זָענָען גִיוֶוען צְוֵויי בַּעֲלֵי בַּתִים אִין אַיין שְׁטָאט. אוּן זֵיי הָאבִּין גִיהַאט גְרוֹיס עֹשִׁירוּת. אוּן הָאבִּין גִיהַאט גְרוֹיסָע הַייזֶער. דִי צְוֵויי בַּעֲלֵי בַּתִים הָאבִּין גִיהַאט צְוֵויי זִין. דְהַיינוּ אִיטְלִיכֶער הָאט גִיהַאט אַיין זוּן. דִי צְוֵויי קִינְדֶער הָאבִּין בֵּיידָע גִילֶערְנְט אִין אַיין חֵדֶר. אוּן אַיינֶער פוּן זֵיי אִיז גִיוֶוען אַ חָכָם אוּן אַיינֶער אִיז גִיוֶוען אַ תֹם. (נִיט עֶר אִיז גִיוֶוען אַ נַאר. נָאר זַיין שֵׂכֶל אִיז גִיוֶוען פְּרָאסְטִי אָן חָכְמוֹת) אוּן דִי צְוֵויי קִינְדֶער הָאבִּין זִיךְ זֵייעֶר לִיב גִיהַאט. כָּאטְשָׁ אַיינֶער אִיז גִיוֶוען אַ חָכָם אוּן דֶער אַנְדֶערֶער אִיז גִיוֶוען אַ תֹם אוּן זַיין שֵׂכֶל אִיז פְּרָאסְטִי גִיוֶוען. פוּן דֶעסְט וֶועגִין הָאבִּין זֵיי זִיךְ פֶּארְט זֵייעֶר לִיב גִיהַאט".**

א. הערת מערכת: השיעור הנוכחי נמסר לבית יעקב אלו הנשים (דרך הטלפון של נשות ברסלב שע"י מוסדות "קרן אור") לקראת ימי החנוכה התשפ"ב, וניתן בו דגש על לימוד וקריאת המעשיות הקדושות והנוראות בתמימות ופשיטות. ובפרט מעשה זו, שמוהרנ"ת כותב בליקו"ה הל' פסח ט, כ"ב: **כִּי בַּמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת מְבִינִים רֹב הָעוֹלָם כַּמָּה דְּבָרִים הַנּוֹגְעִים לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,** שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְנַהֵג בְּדַרְכֵי הַתְּמִימוּת וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וכו'. **וּצְרִיכִין לְדַקְדֵּק בְּכָל הַמַּעֲשֶׂה לְקַח לְעַצְמוֹ מוֹסָר וְעֵצוֹת מִדִּבְרֵי הַתָּם הַנַּ"ל וְלֵילֵךְ בְּדַרְכָיו** וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וכו' בְּכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁמַּרְוִיחִים בִּתְפִלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא, עַיֵּן שָׁם בְּהַמַּעֲשֶׂה וְתָבִין.

און אזוי דערציילט דער רבי דער המשך פון די גאנצע מעשה פון צוויי קינדער – וואס איינער איז געווען א "**חכם**" און איינער איז געווען א "**תם**" – ווי יעדער איינער איז געגאנגען אין זיין וועג און וואו ער איז אנגעקומען; און ווי אזוי ס'איז צום סוף געווען, אז דער תם האט מתקן געווען דעם חכם דורכן הייליגן "**בעל־שם**", און ער איז געקומען צו א תיקון[ב].

נישט פארשלאפן די מלוכה...

דער רבי דערציילט אונז א מעשה, אזוי ווי די אלע מעשיות פון דעם רבי'ן, וואס זענען "**סיפורי־מעשיות משנים קדמוניות**", וואס די מעשיות זענען מסוגל צו אויפוועקן יעדן איינעם פון זיין שלאף[ג].

ב. ראה ברמזי המעשיות להרב מטשעהרין: סִפּוּר נִפְלָא וְנוֹרָא וּמְבֹאָר בּוֹ **גֹּדֶל מַעֲלַת דַּרְכֵי הַתְּמִימוּת** וְאֵיךְ שֶׁהַתָּם אֲפִלּוּ בְּעֵת דּוֹחֲקוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ הָיָה מָלֵא שִׂמְחָה וְחֶדְוָה תָּמִיד וְהָיָה מִסְתַּפֵּק בַּמֶּה שֶׁהָיָה לוֹ וְלֹא הָיָה חָסֵר לוֹ כְּלוּם לְעוֹלָם וּלְבַסּוֹף זָכָה עַל־יְדֵי תְּמִימוּתוֹ וְצִדְקָתוֹ לַעֲלוֹת בְּמַעֲלוֹת גְּדוֹלוֹת וְרָמוֹת מְאֹד עַד שֶׁעָשָׂאוֹ הַמֶּלֶךְ מִינִיסְטֶעֶר עַל כָּל הַמִּינִיסְטֶעֶרִין, וְגַם נַעֲשָׂה חָכָם גָּדוֹל וּמְחֻכָּם מְאֹד וְאַף־עַל־פִּי־כֵן גַּם אָז לֹא עָזַב דַּרְכֵי הַתְּמִימוּת שֶׁלּוֹ. **אֲבָל אֵצֶל הֶחָכָם הָיָה כָּל זֶה בְּהִפּוּךְ**, כִּי תָּמִיד הָיָה מָלֵא כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת וַאֲפִלּוּ בְּעֵת מַעֲלָתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְבַסּוֹף שֶׁנַּעֲשָׂה עָנִי וְאֶבְיוֹן וְשָׁכָל וְנִבְזֶה מְאֹד וְאַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא עָזַב גַּם אָז דַּרְכֵי הַחָכְמוֹת שֶׁלּוֹ וְכָפַר בְּכָל רַחֲמָנָא לִצְלַן עַד שֶׁבָּא עַל־יְדֵי־זֶה לְעִנּוּיִים קָשִׁים וּמָרִים כַּמָּה וְכַמָּה שָׁנִים רַחֲמָנָא לִצְלַן וְסוֹף **תִּקָּנָתוֹ וְתִקּוּנוֹ הָיָה רַק עַל יְדֵי הַתָּם**, כַּמְּבֹאָר הַכֹּל בִּפְנִים הֵיטֵב.

ג. ראה ליקוטי מוהר"ן תורה ס' שם מבואר בארוכה כל ענין הסיפורי מעשיות והתעוררות השינה וכו'. וידוע שתורה זו נאמרה בסמוך לסיפור מעשה א' בסיפו"מ - "מאבידת בת מלך", והיא קשורה לכל ענין הסיפו"מ כמובן מקשרי התורה שיחותיה ומפרשיה ואכמ"ל. וראה בחכמה ותבונה ד, ה: יְדוּעַ שֶׁהַתּוֹרָה הַזֹּאת {תורה ס'} מְצֹרֶפֶת לְהַמַּעֲשֶׂה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבְּסֵפֶר מַעֲשִׂיּוֹתָיו [כַּמּוּבָא בְּהַקְדָּמַת הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת ע"ש], וּשְׁנֵיהֶם כְּאַחַת כְּהַקְדָּמָה לִשְׁאָר הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁהִתְחִיל לְסַפֵּר בַּקַּיִץ תקס"ו בְּסִבַּת הַשָּׁנָה שֶׁנִּתְחַדְּשָׁה אָז עַל הַשֵּׁנִי לַמֶּלֶךְ. שֶׁהוּא כְּלָלִיּוּת נְפָשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְנַז וְנֶאֱבַד מֵהֶם פְּנֵי הַנְּשָׁמָה בְּסִתְרֵי תּוֹרָתוֹ שֶׁהָיוּ רְאוּיִם וּמוּכָנִים לְהָאִיר וּלְהַזְרִיחַ עַל פְּנֵי תֵּבֵל וְעַל זֶה הָכְרַח (לְהִתְעַלּוֹת יוֹתֵר) בְּרוֹמְמוּת הַשָּׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת הַנַּ"ל וּלְהַמְשִׁיךְ מֵהֶם לְבוּשִׁים וְסַמִּים יְקָרִים אֲשֶׁר בְּלִי סָפֵק יְנַצְּחוּ וְיִתְגַּבְּרוּ לְהַקִּיצָם וּלְהַחֲיוֹתָם וּלְעוֹרְרָם גַּם עַתָּה מִשְּׁנָתָם הַנַּ"ל.

וואס הייסט א "שלאף"? דער רבי זאגט[ד] (אין תורה ס') אז א מענטש קען דאוונען און לערנען און טאן גוט'ס, און לעבן, און פונדעסוועגן אלץ איז ער אין גרויסער שלאף. פארוואס? ווייל ער האט נישט קיין "דעת".

וועז א מענטש האט נישט קיין דעת, איז אלעס וואס ער טוט איז אָן דעת. ס'שטייט: **"הַחָכְמָה תְּחַיֶּה אֶת בְּעָלֶיהָ"**[ה] – די חכמה מאכט חיות אין א זאך. אז א מענטש האט נישט קיין דעת, ער טוט עפעס א זאך אן חיות; ער דאוונט אן דעת, ער לערנט אן דעת, ער טוט זיין סדר־היום... אבער ס'איז אלעס אן דעת, ס'ליגט נישט קיין חיות אין דעם – איז דער מענטש שלאפט.

דאס הייסט, אז א מענטש; ער גייט טאקע ארום, אבער ער שלאפט. אזוי ווי א מענטש וואס שלאפט – ער קוקט אויס פונקט ווי א צווייטער, אבער ער שלאפט. א מענטש קען אויך זיצנדיגערהייט און גייענדיגערהייט שלאפן; ער קען אויך חלומ'ען.

ד. ראה בקיצור ליקוטי מוהר"ן תורה ס': **כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁיְּשַׁנִּים אֶת יְמֵיהֶם, וְאַף שֶׁנִּדְמֶה לְהָעוֹלָם שֶׁהוּא עוֹבֵד אֶת ה' וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה, אַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא בִּבְחִינַת שֵׁנָה**, כִּי כָּל עֲבוֹדָתוֹ נִשְׁאָר לְמַטָּה, כִּי הִיא בְּלֹא חִיּוּת וְשֵׂכֶל, וְאֵין לְהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ נַחַת מִמֶּנָּה, וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִתְרוֹמֵם וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה. וְיֵשׁ שֶׁנָּפְלוּ לִבְחִינַת שֵׁנָה עַל־יְדֵי תַּאֲוֹוֹת וּמַעֲשִׂים רָעִים. וְיֵשׁ שֶׁהֵם אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים וְיָפִים, רַק שֶׁנָּפִילָתָם הִיא עַל־יְדֵי אֲכִילָה וכו' וְעַל־יְדֵי־זֶה אוֹבֵד אֶת פָּנָיו הַיְנוּ חָכְמָתוֹ וְשִׂכְלוֹ, בְּחִינַת: "חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו" (עַיֵּן פְּנִים) וְנוֹפֵל לִבְחִינַת שֵׁנָה.

ה. ראה שם בתורה אות ו': כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא הַשֵּׂכֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב **"הַחָכְמָה תְּחַיֶּה אֶת בְּעָלֶיהָ"** וּכְשֶׁהָעֲבוֹדָה הִיא עִם שֵׂכֶל, מְשִׁימִין בָּהּ חִיּוּת שֶׁתּוּכַל לְהִתְעַלּוֹת אֲבָל כְּשֶׁנּוֹפֵל לִבְחִינַת מִחִין דְּקַטְנוּת, בְּחִינַת שֵׁנָה, אֵין יָכוֹל לְהִתְעַלּוֹת לְמַעְלָה וכו'. ובליקו"ה שכיב מרע ד, י"ד: כִּי כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִנְּקֻדַּת הָאֱמֶת וכו' אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר וְעוֹבֵד ה' יִתְבָּרַךְ וּמִתְפַּלֵּל וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, אֲבָל כָּל עֲבוֹדָתוֹ הוּא בִּקְרִירוּת בְּלִי שׁוּם חִיּוּת וְהִתְלַהֲבוּת וַחֲמִימוּת דִּקְדֻשָּׁה וְאֵין לַה' יִתְבָּרַךְ שַׁעֲשׁוּעִים מַעֲבוֹדָה כָּזֹאת, כִּי הוּא בִּבְחִינַת שֵׁנָה (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בַּהַתּוֹרָה פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּסִימָן ס'). אֲבָל יַעֲקֹב בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת הִמְשִׁיךְ תּוֹרָה, בְּחִינַת מַקֵּלוֹת, לְהַנְהִיג הָעוֹלָם בְּשִׂכְלִיּוֹת נִפְלָאִים כְּאֵלּוּ עַד אֲשֶׁר הִצִּיג וְתָחַב הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת בְּתוֹךְ רְהִיטֵי מֹחִין שֶׁל הַמִּתְקָרְבִין אֵלָיו, עַד שֶׁכָּל הַצֹּאן קָדָשִׁים שֶׁיָּבוֹאוּ לִשְׁתּוֹת מִמֵּימֵי הַתּוֹרָה לִנְכַח הַצֹּאן הַקָּדוֹשׁ שֶׁלּוֹ יִתְחַמְּמוּ עַצְמָן בַּחֲמִימוּת דִּקְדֻשָּׁה לַעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְפַּלֵּל בַּחֲמִימוּת וְהִתְלַהֲבוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר חֲמִימוּת דִּקְדֻשָּׁה עַל יְדֵי תְּנוּעַת הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּהַתּוֹרָה עַתִּיקָא בְּסִימָן כא).

מ'קען עס זעהן ממש במציאות: א מענטש קען זיצן צווישן מענטשן און ער איז נישט דארטן, ער חלומ'ט, ער חלומ'ט וואכעדיגערהייט. א מענטש קען אריבערגיין שעות אויף שעות, און ער זיצט אדער ער גייט אדער ער טוט, און ער חלומ'ט – ער איז בכלל נישט ביי דעם וואס ער טוט. ער איז אין חלומות, דאס הייסט ער שלאפט. א מענטש קען א גאנצן לעבן אריבערגיין בשעת ער שלאפט...

ס'איז דא א ווארט וואס מ'זאגט איבער, אז **נאפאליון** האט נישט געוואלט שלאפן; ער איז געווען א מלך, ער האט געזאגט אז וועז מ'שלאפט, פארשלאפט מען די מלוכה. די זעלבע זאך, וועז א מענטש איז פאר'חלומ'ט, פארשלאפט ער דעם אמת'ן מציאות, ער איז יעצט נישט דארטן.

שטעלט זיך פאר - א חתן, א כלה, אין דעם טאג פון די חתונה, און אלעס טאנצט ארום זיי; אמאל דער חתן אדער די כלה, טאמער ער איז נישט אנגעגרייט, קען ער גאר זיין אינגאנצן פאר'חלומ'ט און ער איז בכלל נישט דארטן, ער איז נישט דארטן - ווייל מיט זיין מח איז ער נישט דארטן. דאס איז דער כח וואס א מענטש קען שלאפן. דאס קומט אלץ ווייל דער דעת זיינער איז אראפגעפאלן - שלאפט ער.

די פאסקע פון די 'חכמות'

איינע פון די סארט שלאפן[1] וואס דער רבי דערציילט אונז (דא ביי די מעשה פון חכם ותם), איז א שלאף וואס רופט זיך אן "חכמות". בשעת א מענטש ליגט אין חכמות – זייער אסאך מענטשן ווייסן פון דעם אז מ'מוטשעט זיך –

---

1. עפ"י דברי רביה"ק בתורה ס' והשיחות הקשורות לסיפורי מעשיות, נמצא מבואר שכל המעשיות בסיפו"מ הם התעוררות מהשינה ובכל סיפור רביה"ק מעורר אותנו מהשינה (נפילת הדעת) של טעותים אחרים, והבן. (וראה לדוגמא ברוחא דחיי קונטרס י"ט על מעשה מהבעל תפילה שם מבאר את עשרת הטעותים של העשר כתות וכו').

ס'איז דא אזא זאך וואס רופט זיך חכמות, מ'קען נישט ארויסקריכן פון דעם...

א מענטש, פראבירסט אים מחזק זיין, האט ער וויטער חכמות און וויטער חכמות; ער האט נישט קיין תמימות. יעדע זאך, ער ויל ארויסגיין פון זיינע חכמות, פלאנטערט ער זיך מיט זיינע חכמות אליין. דער רבי זאגט אין "ליקוטי מוהר"ן"[ז], אז די חכמים זענען "**נלכדים** (פארכאפט) **בחכמתם של עצמם**" - זיי זענען פשוט אריינגעכאפט אין א פאסקע פון זייערע אייגענע חכמות, און זיי בלאנדז'ען מחכמה לחכמה; פון איין חכמה גייען זיי צו די צווייטע און צו די דריטע, און זיי קענען נישט ארויסגיין (אזוי ווי דער רבי דערציילט דא ביי די מעשה אויף דער 'חכם' וואס איז געגאנגען און געבלאנדז'עט אין חכמות, ביז ער איז געפאנגען געווארן ביים טייוול אין די הענט...).

ס'איז אזוי ווי א פאסקע, אזוי ווי וועלן א מענטש שלאפט און ער חלומ'ט: מ'קען שטיין לעבן דעם מענטש און זעהן ווי ער מוטשעט זיך, אסאך מאל רעדט ער פון שלאף, מ'זעהט אז דער מענטש מוטשעט זיך, אבער ס'איז נישטא מיט וועמען צו רעדן. פראביר זאג אים אז ער שלאפט – ער הערט נישט וואס דו רעדסט. א מענטש - ער מוטשעט זיך מיט שלעכטע חלומות, ער מוטשעט זיך...

אזוי, א מענטש איז אין חכמות – ער שלאפט. ס'איז זייער שווער צו העלפן א מענטש וואס ער ליגט אין חכמות. האט דער רבי פאר אונז געגעבן

ז. ליקוטי מוהר"ן תנינא תורה ע"ח: כִּי חָכְמוֹת מַזִּיקִים מְאד לְהָאָדָם **וְהַחֲכָמִים נִלְכָּדִים בְּחָכְמָתָן שֶׁל עַצְמָם** כִּי הַחָכְמָה מַתְעָה אוֹתוֹ מֵחָכְמָה לְחָכְמָה וּמֵאוֹתָהּ הַחָכְמָה לְחָכְמָה אַחֶרֶת וְכֵן מֵחָכְמָה לְחָכְמָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁנִּלְכָּד וְנִתְעֶה בְּחָכְמוֹת עַצְמוֹ בִּבְחִינַת "לֹכֵד חֲכָמִים בְּעָרְמָם" בְּעָרְמָם דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּעַרְמִימוּת וְחָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם בְּעַצְמָם הוּא לוֹכֵד אוֹתָם, אַשְׁרֵי הַהוֹלֵךְ בְּתָמִימוּת.

[וראה בתורה ע"ח תנינא שמוהרנ"ת כותב בסוף המעשה, שנאמר על מעשה זו. וראה ליקוטי עצות מהדו"ב תמימות אות ד', שמבאר היטב ענין החכמות מול התמימות וכו' עפ"י המעשה הזאת, וכל מה שנעשה עם החכם שהלך בחכמתו עד שהגיע לרעות גדולות עד שנפל לידי ה'טייוול' וכו'.]

א געוואלדיגע עצה: ער האט אונז דערציילט דעם סיפור פון "חכם ותם". און אזוי ווי אלע סיפורים פון דעם רבי'ן – וואס דער רבי האט געזאגט אז דאס זענען מעשיות וואס זענען מעורר פון דעם שלאף – דאס זענען מעשיות וואס וועקט אויף פון דעם שלאף.

דער רבי האט געזאגט[ח] אז ער האט געזאגט אנדערש ווי די וועלט: די וועלט זאגט אז מיט מעשיות שלאפט מען בעסער – וען מ'וויל איינשלאפן דערציילט מען א מעשה; דא איז פארקערט, די מעשיות וועקט אויף פון שלאף.

דער רבי האט אונז דערציילט מעשיות, וואס די מעשיות זענען דער שורש פון די בריאה. מ'דערציילט פאר א מענטש א מעשה, מ'דערציילט אים באמת זיין אייגענע מעשה; מ'דערציילט אים וואס מיט אים טוט זיך.

א מענטש מיינט ער שלאפט, ער האט חכמות, ער ווייסט נישט וואס מ'טוט צו ארויסגיין פון די חכמות; ער ווייסט באמת נישט וואס איז דער פנימיות פון דעם שלאף וואס רופט זיך "חכמות", ער ווייסט באמת נישט וואס מיט אים פאסירט.

דער רבי ווייסט דעם שורש פון דעם מענטש[ט]. דער רבי דערציילט אונז – אזוי ווי מ'האט יעצט א ביסל אנגעהויבן לערנען די מעשה – דער רבי הויבט נישט אָן די מעשה "ס'איז געווען א חכם, ס'איז געווען א תם"; נאר

ח. ראה חיי מוהר"ן כ"ה: שַׂיָּךְ לְמַאֲמָר פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן (סִימָן ס') אַחַר שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה מַאֲמָר זֶה הַנַּ"ל אָמַר בְּדֶרֶךְ צַחוּת. הַיּוֹם אָמַרְתִּי שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁלֹּא כְּדִבְרֵי הָעוֹלָם. א. **הָעוֹלָם אוֹמְרִים שֶׁמַּעֲשִׂיּוֹת מְסָגֶּלֶת לִשְׁנָה. וַאֲנִי אָמַרְתִּי שֶׁעַל־יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מְעוֹרְרִין בְּנֵי אָדָם מִשְּׁנָתָם**. ב. הָעוֹלָם אוֹמְרִים שֶׁמִּסִּפּוּרֵי דְּבָרִים אֵינָם בָּאִים לִידֵי הֶרְיוֹן "פּוּן זָאגִין וָוערְט מָען ניט טְרָאגִין", וַאֲנִי אָמַרְתִּי שֶׁמִּסִּפּוּרֵי דְּבָרִים שֶׁל הַצַּדִּיק שֶׁמְּעוֹרֵר עַל־יְדֵי־זֶה בְּנֵי אָדָם מִשְּׁנָתָם עַל־יְדֵי־זֶה בָּא פְּקִידַת עֲקָרוֹת. ג. הָעוֹלָם אוֹמְרִים כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַמְּפֻלָּג בְּמַעֲלָה אֵין צָרִיךְ לְמַעוֹת הַרְבֵּה כִּי לָמָּה לוֹ מָעוֹת, וַאֲנִי אָמַרְתִּי שֶׁיֵּשׁ הִתְבּוֹנְנוּת כָּזֶה שֶׁצָּרִיךְ לָזֶה כָּל הוֹן דְּעָלְמָא. (וראה בליקו"ה יין נסך ב, ב).

ט. ראה על"ת מכתב שע"ד.

דער רבי דערציילט: "**עס זענען געווען צוויי בעלי בתים אין א שטאט, און זיי האבן געהאט גרויס עשירות**". דער רבי דערציילט מעשיות פון דעם שורש פון די מעשה, פון דעם אנהויב פון די מעשה.

דער רבי דערציילט פאר א מענטש וואס מיט אים טוט זיך, און אין די מעשה וואס דער רבי דערציילט דעם מענטש, ליגט אין דעם די רפואה פאר דעם שלאף - דאס וועקט אויף דעם מענטש פון דער שלאף.

"כח ההולדה"

דאס הייסט, אז כל זמן דער מענטש – מ'וועקט אים נישט אויף פון שלאף – איז א מענטש, ער שלאפט. און אז ער שלאפט, אפילו מ'רעדט צו אים, מ'איז אים מעורר (לאמיר זאגן דא ביי דער ענין פון חכמות), ער הערט נישט וואס מ'רעדט צו אים; אזוי ווי בשעת א מענטש שלאפט, הערט ער נישט וואס מ'רעדט צו אים. מ'דארף אים אויפוועקן פריער פון דעם שלאף'.

דערציילט אונז דער רבי א מעשה, וואס מיט די מעשיות וועקט ער אונז אויף פון שלאף און ער מאכט אונז הערן'דיג. פריער זענען אונז אזוי ווי טויבע מענטשן, וואס מיר הערן נישט וואס מ'רעדט צו אונז. א מענטש, אז ער איז טויב, קען ער אויך נישט רעדן, ווייל ער הערט נישט; און אז ער הערט נישט, איז פון וואו זאל ער רעדן? א מענטש קען רעדן וואס ער האט געהערט. א מענטש, אז ער הערט נישט, האט ער נישט קיין דיבורים.

'. ראה שם בקיצור ליקו"מ: וְיֵשׁ מִי שֶׁנָּפַל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, וּנְפִילָתוֹ גְּדוֹלָה מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְעוֹרְרוֹ בְּשׁוּם פָּנִים מֵהַשִּׁבְעִים פָּנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעִים שָׁנִים **כִּי אִם עַל־יְדֵי סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת**, שֶׁכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים מְקַבְּלִין חִיּוּת מִשָּׁם, וְעַל יָדָם יְכוֹלִים לְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה אֲפִלּוּ לְמִי שֶׁנָּפַל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָבוֹא לְצַדִּיק כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לְעוֹרְרוֹ מִשְּׁנָתוֹ בְּתִקּוּנִים נוֹרָאִים כָּאֵלֶּה, שֶׁלֹּא יִבָּלֶה יָמָיו חַס וְשָׁלוֹם בְּשֵׁנָה.

איז דער אויפוועקן פון שלאף געבט דעם מענטש דער "**כח השמיעה**"; ס'וועקט אים אויף, ס'געבט אים א כח השמיעה, ממילא ווערט אויפגעוועקט דער "**כח הדיבור**" [יא].

דער רבי זאגט נאך א זאך [יב]: אז דער כח הדיבור וואס א מענטש באקומט דורך דעם וואס מ'וועקט אים אויף פון שלאף, פועל'ט נאך א פעולה. ס'איז דא אין דעם מענטש צוויי כוחות: ס'איז דא א כח וואס רופט זיך "כח הדיבור", און ס'איז דא נאך א כח אין א מענטש וואס רופט זיך "**כח ההולדה**". די צוויי כוחות פון דעם מענטש, דער כח הדיבור מיטן כח ההולדה, איז געבונדן איינער מיטן צווייטן.

דער כח הדיבור קומט פון דעם דעת, פון די חכמה; אז א מענטש האט חכמה, הערט ער וואס מ'רעדט צו אים (כח השמיעה), האט ער וואס צו רעדן (כח הדיבור). א מענטש, אז ער האט נישט דעם כח הדעת, האט ער נישט דעם כח הדיבור.

יעצט, דער כח ההולדה קומט פון די "**כליות**", וואס דאס איז די "**כלי הבטחון**". אז איינער האט בטחון, האט ער א כח ההולדה; ער קען ברענגען קינדער – גוטע קינדער, געבענטשטע קינדער, בקדושה וטהרה, מסוגל'דיגע קינדער. וויפיל דער מענטש איז געשטארקט אין בטחון, אזוי פיל איז געשטארקט דער כח ההולדה.

יא. ראה שם בקיצור ליקו"מ: כִּי מִקֹּדֶם **כְּשֶׁהָיוּ בִּבְחִינַת שֵׁנָה הָיוּ חֲרָשִׁים, שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ הִתְעוֹרְרוּת הֶחָכָם**, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא יָכְלוּ גַּם כֵּן לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי 'סְתָם חֵרֵשׁ הוּא שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר' (חֲגִיגָה ב). וְעַכְשָׁו כְּשֶׁמְּעוֹרְרוֹ הֶחָכָם וְשׁוֹמֵעַ דִּבָּרָיו, אָז יוּכַל לְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

יב. ראה שם בקיצור ליקו"מ: וּמֵחֲמַת שֶׁהָיָה הַדִּבּוּר מְצֻמְצָם אֶצְלָם כָּל־כָּךְ זְמַן רַב מְאֹד, שֶׁהָיוּ חֲרָשִׁים וְאִלְּמִים, עַל־כֵּן עַכְשָׁו **כְּשֶׁיּוֹצֵא הַדִּבּוּר יוֹצֵא בְּכֹחַ גָּדוֹל** וכו' **וְזֶה הַכֹּחַ בָּא לִכְלֵי הַהוֹלָדָה** וכו'. וּצְרִיכִין לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיוּ כְּלֵי הַדִּבּוּר סְמוּכִין וּקְרוֹבִין אֶל כְּלֵי הַהוֹלָדָה, שֶׁהֵם הַכְּלָיוֹת, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל כֹּחַ הַדִּבּוּר, הַיְנוּ שֶׁיֵּצֵא הַדִּבּוּר בָּאֱמֶת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת: "קָרוֹב אַתָּה בְּפִיהֶם וְרָחוֹק מִכְּלָיוֹתֵיהֶם", וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה פְּקִידַת עֲקָרוֹת.

ער קען ברענגען קינדער, און ער קען ממשיך זיין אלע מיני השפעות וואס רופט זיך אויך "הולדה": אלע השפעות פון פרנסה מיט געזונט מיט אלע סארטן זאכן וואס מ'דארף משפיע זיין גשמיות'דיגע זאכן אויף דער וועלט. דאס קומט פון די "**כלי ההולדה**", וואס דער פנימיות פון דעם איז דער כח הבטחון.

די צוויי כוחות – דער כח החכמה מיטן כח הבטחון, דער כח הדיבור מיטן כח ההולדה – זענען געבונדן איינעם צום צווייטן. אז מ'וועקט אויף א מענטש פון שלאף, מ'דערציילט אים סיפורי מעשיות, וועדט ער אויפגעוועקט פון שלאף; ער באקומט דער כח הדיבור, און ער באקומט אויך דער כח הבטחון, און ער באקומט דער כח ההולדה וואס איז תלוי אין דעם בטחון[יג].

ממילא האט דער רבי טאקע דירעקט געזאגט[יד] אויף די סיפורי מעשיות אז מ'זאל עס דרוקן אויף אידיש, אז אפילו פרויען וואס קענען נישט ליינען לשון הקודש (בפרט יענע צייטן), זאלן אלע קענען הערן די מעשיות; ווייל די מעשיות זענען מסוגל צו ברענגען קינדער, און אפילו חס ושלום איינע איז א עקרה, קען עס אויך ארויסברענגען קינדער.

יג. ראה שם בקיצור ליקו"מ: בְּטָחוֹנֵי הַדּוֹר הֵם בְּחִינַת כְּלֵי הַהוֹלָדָה, וְעַל־כֵּן הַכְּלָיוֹת שֶׁהֵם **כְּלֵי הַהוֹלָדָה** נִקְרָאִים בַּטּוּחוֹת, **כִּי כָּל הַהוֹלָדוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִים עַל־יְדֵי בְּטָחוֹן**. וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְעִין וְלוֹמְדִין סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת הַקְּדוֹשִׁים מְצַדִּיקִים גְּדוֹלִים, שְׁמְעוֹרְרִין אֶת בְּנֵי אָדָם מִשְּׁנָתָם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַתְחִילִין לְדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבָאֱמֶת, עַד שֶׁהַכֹּחַ הַזֶּה בָּא לִכְלֵי הַהוֹלָדָה כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְחַזֵּק הַבְּטָחוֹן דִּקְדֻשָּׁה וְנִפְקָדִים הָעֲקָרוֹת, וְזוֹכִין לְכָל הַתְּקוּנִים הַנַּ"ל.

יד. ראה בחיי מוהר"ן כ"ה: שָׁמַעְתִּי בְּשֵׁם אִישׁ אֶחָד מֵאַנְשֵׁי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁשָּׁמַע מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ לְעִנְיַן מַה שֶּׁרְצוֹנוֹ הָיָה שֶׁיְּדַפְּסוּ הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת גַּם בִּלְשׁוֹן טַייטְשׁ שֶׁאָנוּ מְדַבְּרִים בּוֹ וְאָמַר אָז שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת בָּנָקֵל שֶׁאִשָּׁה שֶׁהִיא עֲקָרָה תִּקָּרֵא בָּהֶם אֵיזֶה מַעֲשֶׂה וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּתְפַּקֵּד לְטוֹבָה וְתִזְכֶּה לְבָנִים, עַד־כַּאן שָׁמַעְתִּי. [וְיֵשׁ סְמִיכוּת לָזֶה מִמַּה שֶּׁמְּבֹאָר בַּמַּאֲמָר הַנַּ"ל שֶׁעַל־יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת אֵלּוּ נַעֲשֶׂה פְּקִידַת עֲקָרוֹת]. וראה בשיש"ק החדש חלק ג' תשע"ב.

על־כל־פנים, ס׳האט א מורא׳דיגע כח. דער רבי האט געזאגט, וועז דער רבי האט אנגעהויבן דערציילן די מעשיות, האט דער רבי געזאגט[טז]: "**איך וועל שוין אנהויבן מעשיות דערציילן**". פריער האט דער רבי געזעדט תורות; און אז מ׳זעהט אז די תורות העלפן נישט – ווייל מענטשן הערן נישט, ווייל ער האט נישט קיין דעת הערט ער אפילו נישט וואס מ׳רעדט צו אים – האט דער רבי אונז געגעבן א נייע עצה: ער האט אונז אנגעהויבן דערציילן מעשיות.

איז די מעשיות פון רבי׳ן האבן אין זיך א כח צו אויפוועקן פון שלאף, אזא כח וואס [אפילו] די תורות פון רבי׳ן ברענגען נישט. און נישט נאר ס׳וועקט אויף פון שלאף, נאר ס׳ברענגט שפעטער אריין אין דעם מענטש א שטארקן כח הבטחון – דהיינו א שטארקן כח פון התחזקות – אז ס׳זאל טאקע פועל׳ן, אז ער זאל קענען מוליד זיין הולדות ברוחניות ובגשמיות; ס׳וועט געווואלדיגע כוחות בפועל.

ס׳קען טוישן דעם גאנצן מח!

קומט אויס, אז מ׳דערציילט די מעשה פון חכם ותם, איז דאס פשוט: א מענטש קען בלאנדז׳ען און בלאנדז׳ען אָן א שיעור אין חכמות, האט מען אונז געגעבן א געווואלדיגע כח. אז מ׳ליינט די מעשיות פון רבי׳ן - בפרטיות דא, די מעשה פון חכם ותם - העלפט עס.

טז. ראה בהקדמת הסיפו״מ: בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהִתְחִיל רַבֵּנוּ ז״ל לְעַסֵּק בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, אָמַר בְּפֵרוּשׁ בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: הִנְנִי אַתְחִיל לְסַפֵּר מַעֲשִׂיּוֹת - "**אֵיךְ וֶועל שׁוֹין אָנְהֵייבְּן מַעֲשִׂיּוֹת דֶערְצֵיילְן**"; וְכַוָּנַת דְּבָרָיו הָיָה כְּמוֹ שֶׁאוֹמַר: מַאֲחַר שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל לָכֶם לְשׁוּב אֶל ה׳ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַתּוֹרֹת וְהַשִּׂיחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, מַה שֶּׁעָסַק בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת כָּל יָמָיו לְהַשִּׂיבֵנוּ אֶל ה׳ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, וּמֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל כָּל אֵלֶּה - עַל כֵּן הוּא מַתְחִיל לַעֲסֹק בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת (וראה גם בחיי מוהר״ן קנ״א).

איך געדענק א מעשה, יארן צוריק, א יונגערמאן וואס האט געוואלט שטארק ארויסגיין פון חכמות; ער איז געווען שטארק געשלאגן (לקוי) אין דעם נושא פון חכמות. האט אים איינער פון אונזערע־לייט געזאגט: "**נעם די מעשה פון חכם ותם, חזר עס און חזר עס, וועסטו זעהן ווי דו ווערסט א אנדער מענטש!**".

ער האט אים געזאגט: "די פראווע וועסטו זעהן – וועסט ליינען די מעשה, ביים אנהויב וועט דיר אויסזעהן אז דער תם איז נישט צו די זאך; דער חכם וועט דיר אויסזעהן אסאך מער צו די זאך, דער קאפ וועט ביי דיר ארבעטן אזוי ווי דער חכם. דער תם, דער דרך המחשבה פון תם, וועט דיר אויסזעהן מאדנע. [אבער] וואס מער דו וועסט ליינען די מעשה, וועסטו זעהן שינויים".

אזוי איז געווען די מעשה - דער יונגערמאן האט מיר אליין געזאגט - ער האט אסאך געזען ד מעשה, און אזוי איז געווען טאקע: וואס מער - ביים אנהויב ער האט געלערנט די מעשה, האט ער געהערט, האט ער געזעהן עפעס א מעשה־פלא דא פון א תם וואס זיין מזל האט אים געהאלפן, אז ער האט גראדע מצליח געווען; אבער דער חכם איז אים אסאך מער געווען צום הארצן – זיין גאנצע דרך המחשבה – און גראדע האט ער נישט מצליח געווען.

ער האט אזוי פיל געזען ד חזר'ט און ד חזר'ט די מעשה, און דער מח האט זיך אים געביטן; **זיין מח האט אנגעהויבן פארשטיין אז דער תם רעדט צו די זאך, און דער חכם באמת בלאנדז'עט און ער ליגט אין א גרויסן גלות.**

ס'ווערט טאקע דערציילט ביי אונזערע לייט, אז רבי נתן האט געהאט א תלמיד, **ר' אבא'לע**[טז]; ער איז געווען א גרויסער עושר און ער איז געווען א

טז. מכונה בפי אנ"ש - ר' אבא'לע. שמו המלא: **ר' אברהם אבא רבינאוויטש**. בנו של ר' שמואל ב"ר אבא. תלמיד מוהרנ"ת וידיד נפשו של ר' אברהם דוב נכד רביז"ל. למרות עשירותו המופלגת היה בורח מן הכבוד עד הקצה האחרון ועובד ה' בהתלהבות. סייע בכל יכלתו למוהרנ"ת בעסקי הדפסה ותמך ביד רחבה בעניי אנ"ש וביישוב אנ"ש שבא"י. בקיץ תרכ"ט ביקר בא"י יחד

מקורב למלכות. האט ער דערציילט אמאל די מעשה "חכם ותם" פארן גובירנער (מושל) פון קיעוו; און דער גובירנער פון קיעוו האט געזאגט, אז מ'זעהט אז ס'איז אמת – אז דער וועג פון דעם תם איז טאקע א ריכטיגע וועג, ס'ברענגט צו וואו ס'דארף ברענגען, און דער וועג פון דעם חכם איז נישט קיין גוטע וועג.

אפילו דער גוי האט פארשטאנען פון די מעשה דעם אמת פון דעם חכם ותם: וואו תמימות ברענגט דעם מענטש, און וואו חכמות ברענגט דעם מענטש...

די ברילן פון רבי'נס מעשיות

על־כל־פנים, די מעשיות זענען געוואלדיגע מעשיות וואס זענען מסוגל, אזוי ווי אלע מעשיות פון דעם הייליגן רבי'ן. די אלע מעשיות פון רבי'ן זענען געמאכט געווארן צו פועל'ן, צו אריינשניידן אין א מענטש אין אזעלכע טיפע פלעצער, וואס אפילו די תורות און אנדערע דיבורים פון רבי'ן קומען נישט אן דארטן; די מעשיות פון רבי'ן זענען דירעקט געמאכט געווארן פאר דעם.

בפרט דער ענין פון די מעשיות, האט דער רבי געהייסן עקסטער אז מ'זאל עס דרוקן אויף אידיש - ווי מ'האט פריער געזאגט - אז פרויען זאלן עס קענען הערן. ווייל טאקע אזוי איז געווען ביי אונזערע־לייט, אז די פרויען האבן שטארק שטארק עוסק געווען אין דעם סיפורי מעשיות. דער ספר איז געמאכט געווארן עקסטער פאר די פרויען, אריינצוברענגען אין זיי דעם רבי'נס זאך אויף א געוואלדיגע אופן, אז זיי זאלן קענען דערהערן.

עם ר' נחמן הרב דטשעהרין ור' יעקב ב"ר צבי. בשנת תרל"ו נפטרה זוגתו הראשונה ולעת זקנותו נולדו לו ילדים מזוגתו השניה. (גידולי הנחל)

ר' יעקב מאיר [שכטער], זאל זיין געזונט, דערציילט אויף זיין מאמע"ז – זיין מאמע איז געווען גאר גאר א דערהויבענע אידענע, גאר א באלעבאטישע אידענע, א דערהויבענע אידענע, א קלוגע אידענע, און א פרוי וואס מ'קען זיך פון איר אסאך לערנען. ר' יעקב מאיר דערציילט זייער אסאך פון איר, ס'איז דא אסאך וואס צו לערנען פון איר.

איז ר' יעקב מאיר זאגט אלע מאל, אז זיין מאמע'ס ספר איז געווען דער "סיפורי מעשיות". ס'איז געווען ביי איר, ס'איז געלעגן אויפן צונג דער גאנצער סיפורי מעשיות. דאס זענען ביי איר געווען די ברילן צו זהען די גאנצע וועלט – דורך די ברילן פון סיפורי מעשיות. מיט די סיפורי מעשיות האט זי פארשטאנען די גאנצע וועלט, אלע ענינים; אלעס וואס ס'טוט זיך אין די וועלט, האט זי געזהען דורך די סיפורי מעשיות.

ס'איז געווען יענע יארן אין ירושלים אין אלט־שטאט (העיר העתיקה), איז געווען **רבי אברהם שטרנהארץ**, זיין ווייב איז געווען דעם רבינ'ס א אייניקל, און זי איז אויך געווען בקי שטארק. זי איז אויך געווען א דערהויבענע פרוי, זי איז אויך געווען שטארק בקי אין סיפורי מעשיות. און זיי פלעגן גיין אין 'באטראק' דארטן, אין מארק אין אלט־שטאט, איינקויפן – פלעגן זיי זיך שטענדיג טרעפן. פלעגן זיי רעדנדיג דארטן, א גאנצע צייט זיך געוויצלט און געוואונקן איינער דעם אנדערן מיט לשונות פון סיפורי מעשיות; זיי האבן געזהען דעם גאנצן באטראק דורך די ברילן פון סיפורי מעשיות...

יז. מרת חי' דינה ע"ה נולדה לאביה הרה"צ רבי מאיר אברמוביץ ע"ה, מפארי גידולי ירושלים של מעלה דאז, הוא היה אחד מהמייצרים הראשונים של בתי התפילין מבהמה גסה. מרת חי' דינה נודעה בצדקותה בצניעותה ובפקחותה הרבה, משרידי נשים צדקניות של הדור הישן. נלב"ע ב'י"ד ניסן תשנ"ג (אוסף מכתבים מ"ג בהערות). ובכמה מכתבים הגרי"מ מספר אודות אמונתה וצדקתה, ראה שם. ובקרני אור גליון 8 הובא בשם הגרי"מ: מעודי, חינכה אותי אמי הצדקנית ע"ה שבכל עת מצוא - אשפוך שיחי לפני ה'. נאה הייתה דורשת ונאה הייתה מקיימת. פעם שאלה אותה 'בעלת תשובה': אימתי היא מקיימת את עצת ההתבודדות? השיבה אימי בפליאה: "מה זאת אומרת 'אימתי'? כל אימת שיש לי זמן אני מתבודדת!".

און דאס איז באמת דער "**חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ**". דער סיפורי מעשיות, דאס בויעט אויף די אמת'ע חכמה דקדושה פון א אידישע פרוי, אז זי זאל קענען זיך פארמעסטן מיט אלע ענינים פון דעם לעבן; און בפרטיות דא, וואס מ'רעדט יעצט פון דעם ענין פון חכמות.

לערנען און חזר'ן די הייליגע מעשיות

וועד ס'וויל זוכה זיין אויסגעלייזט צו ווערן פון חכמות - אז מ'ליינט די מעשה נאכאמאל און נאכאמאל (און אזוי אלע מעשיות פון רבי'ן), אז מ'ליינט עס, לייזט עס אויס.

ר' יעקב מאיר זאגט אלע מאל, אז **די אלע דרייצן מעשיות איז איין מעשה**; אלע מעשיות רעדן פון אלעס, אלע דרייצן מעשיות זענען מפרש איינע די אנדערע. אלע מעשיות העלפן ארויס צו פארשטיין פון איינע אויף די אנדערע, ס'העלפט ארויס פון איין ענין אויפן צווייטן; ס'איז אלעס געבונדן, ס'איז אלעס איינס.

די מעשיות וועקן אויף יעדן איינעם פון זיין שלאף, מ'גיבט אים א נייעם דיבור. איינער וואס ער לערנט די מעשיות פון דעם רבי'ן באקומט א אנדער דיבור. אזוי ווי ר' יעקב מאיר זאגט - ווי מיר האבן פריער דערמאנט - אז זיין מאמע, דער שפראך אירע איז געווען דער שפראך פון סיפורי מעשיות.

די וואס זיי לערנען בקביעות סיפורי מעשיות, זיי באקומען א שפראך. א שפראך; יעדע מעשה, יעדע פרט אין לעבן, איז ארויסגעזאגט דורכן סיפורי מעשיות. דער סיפורי מעשיות ווערט ביי זיי די שפראך; זיי זעהן די וועלט מיט די אויגן פון סיפורי מעשיות, זיי רעדן יעדע זאך מיט די שפראך פון סיפורי מעשיות.

דאס הייסט, אז די סיפורי מעשיות וועקן זיי אויף פון שלאף און געבן זיי א כח הדיבור; און ממילא באקומען זיי אויך דעם כח ההולדה – דאס איז דער כח הבטחון, דער כח ההתחזקות. מ'באקומט א שטארקע התחזקות.

די מענטשן וואס זיי וועקן זיך אויף פון שלאף, וועקט זיך אויף ביי זיי דער כח ההולדה, דהיינו דער כח הבטחון; זיי האבן א שטארקע זיכערקייט, א שטארקע רוהיגקייט, און דאס ברענגט זיי א הולדה פון אלע השפעות טובות: א הולדה פון קינדער, א הולדה פון מוחין. מ'וועלט א אנדער מענטש אין אלע ענינים.

דער מח איז מוליד און מוליד כסדר, אלע זאכן וואס מ'דארף מוליד זיין, ברוחניות ובגשמיות. דאס איז אלעס תוצאות פון דעם וואס מ'נעמט זיך דעם סיפורי מעשיות, אז ער זאל זיין פאר מיר א מורה דרך – וואס מ'לערנט עס, און מ'חזר'ט עס, און מ'האט א סדר אין דעם.

די סיפורי מעשיות פון חנוכה

דאס איז א געוואלדיגע מתנה וואס דער הייליגער רבי האט אונז געגעבן פאר יעדן איינעם, בפרט פאר אידישע טעכטער. און בפרטיות, אז מ'האלט יעצט פאר חנוכה, זאגט ר' נתן[יח] אז די אכט טעג פון חנוכה וואס מ'צינדט

יח. ראה אוצר היראה חנוכה ע"ב: וְעַל־כֵּן נִקְבַּע מִצְוָה זוֹ לַדּוֹרוֹת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאָנוּ מַדְלִיקִין הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ שֶׁל שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה לִזָּכֶר הַנֵּס הַגָּדוֹל שֶׁנַּעֲשָׂה אָז בַּשָּׁמֶן שֶׁל הַמְנוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה אָנוּ מְעוֹרְרִין וּמַמְשִׁיכִין הָאָרָה מִבְּחִינַת סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ זֶה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִין לְהִתְעוֹרֵר מֵהַשָּׁנָה, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁנָּפַל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה יְכוֹלִין לְעוֹרְרוֹ עַל־יְדֵי פִּרְסוּם מַעֲשֵׂה נֵס שֶׁל שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, עַל־יְדֵי הַדְּלָקַת נֵר חֲנֻכָּה, שֶׁזּוֹ הַמַּעֲשֶׂה הִיא בְּחִינַת מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁל הַמְנוֹרָה כַּנַּ"ל.

וְעַל־כֵּן יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם בַּלֵּילוֹת הָאֲרֻכִּים, קָרוֹב לְתְקוּפַת טֵבֵת, שֶׁאָז הַלֵּילוֹת אֲרֻכּוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַשֵּׁנָה שֶׁל לַיְלָה; וְאָז דַּיְקָא מְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה עַל־יְדֵי שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת שֶׁעַל־יָדָם מְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה, אֲפִלּוּ מִי שֶׁהִתְגַּבְּרָה עָלָיו אֲרִיכַת הַשֵּׁנָה מְאֹד עַד שֶׁנָּפַל מִכָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה גַּם־כֵּן בְּחִינַת אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו בִּכְלָל, וְהִקְדִּים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה לְמַכָּה וְעָשָׂה עִמָּנוּ הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְעוֹרְרִין מֵהַשֵּׁנָה אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף אֲרִיכַת הַגָּלוּת הַזֶּה בִּכְלָל, וּבִתֹּקֶף הִתְגַּבְּרוּת הַשֵּׁנָה וְהִסְתַּלְקוּת הַדַּעַת וְהַמֹּחִין בִּפְרָטִיּוּת שֶׁעוֹבֵר עַל כָּל אָדָם

די ליכט – וואס די גאנצע זאך פארוואס מ'צינדט ליכט, דאס איז דער "פרסומי ניסא", וואס "**אֵין לָנוּ רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, אֶלָּא לִרְאוֹתָם בִּלְבָד. כְּדֵי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל, עַל נִסֶּיךָ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְעַל יְשׁוּעָתֶךָ**" – אז די ליכטאלאך זענען נישט אויף הנאה צו האבן; נישט אזוי געווענדליך ווי א ליכטל גיבט דעם מענטש א הנאה אז ער ניצט זיך ביי דעם. די ליכט, מ'ניצט זיך נישט מיט דעם, נאר איין זאך: די ליכט דערמאנען אונז דעם סיפור הנס פון חנוכה.

זאגט ר' נתן, אז דאס איז דער כח פון סיפורי מעשיות: אז מ'צינדט די ליכט, און די ליכט זענען אונז מפרסם "**פרסומי ניסא**". פרסומי ניסא – דאס איז סיפורי מעשיות פון די ניסים וואס דער אויבערשטער האט געמאכט מיט אונז אין יענע צייט, אונז גאראטעוועט פון די יוונים; און אזוי ביז היינט. דערמאנען מיר זיך פון דעם, אז דער אויבערשטער העלפט אונז אין אונזערע אלע ענינים.

אזוי, זאגט ר' נתן, אז די סיפורי מעשיות פון די חנוכה ליכט, דאס וועקט אויף יעדער איינער פון שלאף. אז מ'צינדט די ליכט און מ'דערמאנט זיך פון די מעשיות און די ישועות וואס דער אויבערשטער האט געטאָן מיט אונז, אונז גאראטעוועט פון די יוונים – דאס וועקט אונז אויף פון אונזער שלאף.

קומט אויס, אז דער חנוכה איז געמאכט געווארן פאר יעדער איינעם צו ווערן אויפגעוועקט פון שלאף, און אנהויבן דאנקען און לויבן דעם אויבערשטן. דאס וואס א מענטש שלאפט, ער זעט נישט די ישועות; דער רבוש"ע מאכט מיט אים טויזנטער ישועות און ער זעט דאס נישט – דאס איז ווייל ער שלאפט, ער שלאפט!

אבער די מעשיות פון חנוכה וועקן אונז אויף: די וועלט איז פול מיט ניסים ונפלאות! פול מיט השגחה! יעדער איינער איז ארומגענומען מיט חסדים,

---

וְאָדָם בְּפָרָט, אַף־עַל־פִּי־כֵן יְכוֹלִין לְעוֹרֵר הַכֹּל מֵהַשִּׁנָּה עַל־יְדֵי פִּרְסוּם הַנֵּס הַזֶּה שֶׁל חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעֲשֶׂה שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַשִּׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה כַּנַּ"ל. (עפ"י הלכות קידושין הלכה ב).

יעדער איינער האט שוין באלעבט טויזנטער חסדים פון וועלט ער איז געבוירן געווארן (און פון פריער נאך); אונזער לעבן איז פול פול מיט השגחה, און ער דרייט זיך ארום "**ואנוכי לא ידעתי**". ער דרייט זיך ארום און ער איז פאר'דאגה'ט און פאר'חלומ'ט און פארביטערט און פארדרייט די הארץ – דאס איז אלעס איין גרויסער שלאף.

איז דער חנוכה קומט באמת צו אונז באנייען און ארויסצונעמען פון אונזער שלאף; ס'ברענגט אונז אריין אין א לעבעדיגקייט, ברענגט אונז אריין צו לעבן דעם לעבן – לעבן די השגחה, לעבן דעם אויבערשטן, די התקרבות, לעבן די אידישקייט, לעבן און וויסן וואס מיר זענען באמת.

דער אויבערשטער זאל טאקע העלפן, אז פון דעם חנוכה זאלן מיר זוכה זיין אלע אויפגעוועקט צו ווערן פון אונזער שלאף און זיך מדבק זיין מיט'ן רבי'נס מעשיות. און די מעשיות וועלן אונז ארויסנעמען פון אונזערע אלע חכמות, און מיר זאלן זוכה זיין צו תמימות – וואס ס'איז נישטא קיין זיסערע זאך ווי תמימות. תמימות איז א כלי פאר אלע גוטע ברכות[יט].

דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל זוכה זיין צו א פריילאכן חנוכה און א פריילאכן תמיד!

יט. ראה באוצר היראה תמימות אות ד' (עפ"י המעשה הזאת): אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּמִימוּת בֶּאֱמֶת הוּא חַי חַיִּים אֲמִתִּיִּים חַיִּים טוֹבִים בֶּאֱמֶת, וְאֵיךְ שֶׁמִּתְנַהֵג עִמּוֹ הַכֹּל טוֹב וְיָשָׁר לְפָנָיו וְהוּא מָלֵא שִׂמְחָה תָּמִיד, וַאֲפִלּוּ אִם אֵין לוֹ רַק לֶחֶם צַר וּמַיִם לַחַץ הוּא מִתְעַנֵּג מְזֶה מְאֹד, וּמַרְגִּישׁ בְּהַלֶּחֶם וּמַיִם בֶּאֱמֶת כָּל הַטְּעָמִים שֶׁל כָּל הַמַּאֲכָלִים וּמַשְׁקָאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וְכֵן בְּעִנְיַן הַמַּלְבּוּשִׁים אֲפִלּוּ אִם אֵין לוֹ רַק אֵיזֶה מַלְבּוּשׁ פָּחוּת מְאֹד, הוּא מִתְעַנֵּג מְמֶנּוּ מְאֹד כְּאִלּוּ הָיוּ לוֹ כָּל הַמַּלְבּוּשִׁים טוֹבִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְאֵינוֹ חָסֵר לוֹ לְעוֹלָם שׁוּם דָּבָר, וְאֵינוֹ מִתְקַנֵּא בְּשׁוּם אָדָם, רַק הוּא שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ בֶּאֱמֶת בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל מַעֲשֵׂה חֲבֵרוֹ כְּלָל, וְאֵינוֹ מִתְפַּעֵל גַּם מֵהַלֵּיצָנוּת שֶׁל לֵיצָנֵי הַדּוֹר, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם מִתְלוֹצְצִים מִמֶּנּוּ הוּא מַשִּׁיב לָהֶם בְּתָמִימוּת וּבֶאֱמֶת, וּמְדַבֵּר עִם כָּל אָדָם בְּתָמִימוּת גָּדוֹל בְּלִי שׁוּם עַרְמָמִיּוּת כְּלָל, וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יוּכַל לִזְכּוֹת אַחַר כָּךְ לַעֲלוֹת לְמַעֲלָה עֲלִיּוֹנָה מְאֹד בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, וְלִהְיוֹת מוֹשֵׁל וּמַנְהִיג וְשׁוֹפֵט צֶדֶק. גַּם יוּכַל לִזְכּוֹת אַחַר כָּךְ לִהְיוֹת חָכָם מְחֻכָּם בְּכָל הַחָכְמוֹת, בְּמַעֲלָה עֲלִיּוֹנָה מְאֹד בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, אַךְ גַּם אָז אֵינוֹ עוֹזֵב דַּרְכֵי הַתְּמִימוּת שֶׁלּוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא חָשׁוּב יוֹתֵר אֲצֶל הַמֶּלֶךְ מַלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַד שֶׁהוּא מַעֲלֶה לְמַעֲלָה עֲלִיּוֹנָה עוֹד בְּיוֹתֵר (עַיֵּן לִקּוּטֵי תְּנָיָנָא סִימָן ה בְּמַאֲמַר תִּקְעוּ אֱמוּנָה, מַה שֶּׁזּוֹכִין עַל יְדֵי תְּמִימוּת).

פניני דחיי

החכמה תחיה

א מענטש קען דאוועגען, לערנען, טאן גוט'ס און לעבן, און פונדעסווועגן ליגן אין אין גרויסן שלאף, ווייל ער האט נישט קיין דעת. "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה אֶת בְּעָלֶיהָ": אָן דעת טוט מען אלעס אָן חיות.

מ'קען שלאפן גייענדיגערהייט און חלומ'ען וואכעדיגערהייט; מ'זיצט צווישן מענטשן, און מ'איז נישט דארטן. וועט ס'איז פאר'חלומ'ט, פארשלאפט די מלוכה, דעם אמת'ן מציאות.

די פאסקע פון חכמות

חכמות איז א סארט שלאף. יעדעס מאל מ'וויל ארויס, פארפלאנטערט מען זיך מיט די אייגענע חכמות; די חכמים זענען "נלכדים בחכמתם של עצמם". מ'בלאנדז'עט פון איין חכמה צו די צווייטע, אזוי ווי דער חכם אין דער מעשה, ביז ער איז געפאנגען געוואָרן ביים טייוול אין די הענט ה''י.

מ'קען שטיין לעבן א שלאפנדיגן און זעהן ווי ער מוטשעט זיך, אבער זאג אים אז ער שלאפט, הערט ער נישט. אזוי, פראבירסט מחזק זיין א מענטש וואס ליגט אין חכמות, האט ער וויטער חכמות. ער האט נישט קיין תמימות.

התעוררות השינה

די וועלט שלאפט איין מיט מעשיות. דער רבי האט געזאגט פארקערט: די מעשיות וועקן אויף פון שלאף. דער סיפורי מעשיות ברענגט "התעוררות השינה".

וועו מ'הערט נישט די תורות, האט דער רבי געזאגט: "איך וועל שוין אנהויבן מעשיות דערציילן". די מעשיות שניידן אריין אין אזעלכע טיפע פלעצער, וואו אפילו די תורות קומען נישט אָן.

די מעשיות זענען דער שורש פון די בריאה. מ'דערציילט דעם מענטש זיין אייגענע מעשה, און דארט ליגט די רפואה פאר זיין שלאף.

כח ההולדה

דער אויפוועקן געבט א כח השמיעה, און ממילא א כח הדיבור. דער כח הדיבור קומט פון דעת, דער כח ההולדה פון בטחון, און זיי זענען געבונדן.

"הולדה" מיינט אויך אלע השפעות: פרנסה, געזונט, ברוחניות ובגשמיות. וויפיל בטחון, אזוי פיל כח ההולדה.

די וואס וועקן זיך אויף, האבן א שטארקע זיכערקייט און רוהיגקייט; דער מח איז מוליד כסדר, און מ'וועלט אן אנדער מענטש אין אלע ענינים.

חזר'ן טוישט דעם מח

מ'דארף נעמען דעם סיפורי מעשיות פאר א מורה דרך: לערנען, חזר'ן, און האבן א סדר. וועט ס'לערנט בקביעות, באקומט א נייע שפראך.

די עצה צום יונגערמאן: "נעם די מעשה פון חכם ותם, חזר עס און חזר עס און חזר עס, וועסטו זעהן ווי דו ווערסט אן אנדער מענטש!" ביים אנהויב האט אים דער חכם אויסגעזעהן מער צו די זאך; וואס מער ער האט גע'חזר'ט, האט זיך דער מח געביטן, ביז ער האט פארשטאנען אז דער תם רעדט צו די זאך.

ר' אבא'לע האט דערציילט די מעשה פארן גובירנער פון קיעוו, און אפילו דער גוי האט פארשטאנען וואו תמימות ברענגט, און וואו חכמות ברענגט.

א מתנה פאר אידישע טעכטער

דער רבי האט געהייסן דרוקן די מעשיות אויף אידיש, אז פרויען זאלן עס קענען דערהערן; די מעשיות זענען מסוגל צו ישועות.

ר' יעקב מאיר'ס מאמע: דער סיפורי מעשיות איז געווען אירע ברילן צו זעהן די גאנצע וועלט. מיט רבי אברהם שטרנהארץ'ס ווייב, דעם רב'נס אן אייניקל, האט זי אין באטראק געזעהן דעם גאנצן מארק דורך סיפורי מעשיות. דאס איז "חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ": די אמת'ע חכמה דקדושה פון אן אידישע פרוי, זיך צו פארמעסטן מיט אלע ענינים פון לעבן.

חנוכה

די חנוכה ליכט ניצט מען נאר צו דערמאנען דעם סיפור הנס. זיי זענען פרסומי ניסא, סיפורי מעשיות פון די ניסים, און זיי וועקן אויף פון שלאף.

יעדער איינער האט שוין דורכגעלעבט טויזנטער חסדים, און ער דרייט זיך ארום פאר'דאגה'ט און פאר'חלומ'ט: "ואנכי לא ידעתי". חנוכה ברענגט אריין א לעבעדיגקייט: לעבן די השגחה, לעבן דעם אויבערשטן, לעבן וואס מיר זענען באמת.

אונטערשטע שורה: חנוכה איז געמאכט געווארן אז יעדער זאל ווערן אויפגעוועקט, און אנהויבן דאנקען און לויבן דעם אויבערשטן. ס'איז נישטא קיין זיסערע זאך ווי תמימות, א כלי פאר אלע גוטע ברכות. דער אויבערשטער זאל העלפן צו א פריילאכן חנוכה, און א פריילאכן תמיד!

עִקַּר הָרוּחַ חַיִּים מְקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק

עשרות קוראים מקבלים חיות חדשה בעבודת
ה' בדרכו של רביה"ק, בקונטרס "רוחא דחיי"
היוצאים לאור מדי שבועיים, משיעורי הרה"ח
ר' חיים בנימין וורטהיימר ז"ל

חסיד ברסלב!

קח שותפות קבועה בעסק קדוש זה!

ויהיה לך חלק בזיכוי הרבים הגדול בהארת דעתו של רביה"ק בעולם

לתרומות: נדרים פלוס/ נדרים פון **מספר קרן 6491** או בקו רוחא דחיי **023024743 שלוחה 1>9**